

FINANTSINSPEKTSIOON

Finantsinspeksiooni soovituslik juhend

Väärtpaberituru seaduse §-s 188¹³ sätestatud tehingutest teavitamise kohustuse täitmine

Tuginedes Finantsinspeksiooni seaduse § 57 lõikele 1, kinnitas Finantsinspeksiooni juhatus oma 30. märtsi 2005. a otsusega nr 39 ja muutis 10. detsembri 2008 otsusega nr 83 ning 25. aprilli 2012. a otsusega nr 1.1-7/25 alljärgneva soovitusliku juhendi:

1. Juhendi eesmärk

Juhendi eesmärk on selgitada väärtpaberituru seaduse ("VPTS") §-s 188¹³ sätestatud tehingutest teavitamise kohustuse sisu, vormi, teavitamiskohustuse alla langevate isikute ringi ja tehingutest teavitamata jätmise õiguslikke tagajärgi.

2. Teavitamise kohustus

Eesti emitendi ja välisriigi emitendi, kes vastavalt Euroopa Parlamendi ja EL Nõukogu direktiivi 2003/71/EÜ väärtpaberite üldsusele pakkumisel või kauplemisele lubamisel avaldatava prospekti ja direktiivi 2001/34/EÜ muutmise kohta artiklis 10 sätestatule esitab Finantsinspeksioonile igaaastaseid aruandeid ("emitent") (punkt 4), juht, tema lähedane ja emitendiga seotud juriidiline isik (punkt 5) on kohustatud emitendi aktsiatega, tuletisväärtpaberitega või selliste tuletisväärtpaberitega seotud finantsinstrumentidega (punkt 8) oma arvel (punkt 7) tehtud tehingust (punkt 6) inspeksioonile teatama (punkt 10) hiljemalt viiendal tööpäeval (punkt 11) selle tehingu sõlmimisest (punkt 9) arvates. Isiku igast tehingust teavitatakse Finantsinspeksiooni eraldi (punkt 12).

3. Andmete avalikustamine

Finantsinspeksioon avalikustab oma veebilehel VPTS § 188¹³ lõikes 2 sätestatud andmed.

4. Emitent

4.1. Eesti emitent

Eestis vastavasse registrisse kandmisest õigusvõime saanud juriidiline isik, kelle välja lastud väärtpaberid on kauplemiseks võetud Eesti reguleeritud väärtpaberiturule.

4.2. Välisriigi emitent

(i) Euroopa Liidu lepinguriigi emitent, kelle väärtpaberid on kauplemiseks võetud Eesti reguleeritud väärtpaberiturule ning enne kauplemiseks võtmist Eesti reguleeritud

väärtpaberiturule ei olnud kohustatud täitma VPTS §-s 188¹³ sätestatuga analoogilist kohustust teises Euroopa Liidu lepinguriigis.

(ii) Emitent, kelle päritoluriigiks on kolmas, mitte Euroopa Liidu lepinguriik, kelle väärtpaberite esmakauplemisele võtmine Euroopa Liidus toimub Eesti reguleeritud väärtpaberituru kaudu ja kellel on majandusaasta aruande avalikustamise kohustus Eesti reguleeritud väärtpaberituru kaudu.

5. Juht, tema lähedane ja emitendiga seotud juriidiline isik

5.1. Juht

Emitendi juht on tema:

- (i) juhatuse liige;
- (ii) nõukogu liige;
- (iii) töötaja, kellel on regulaarne juurdepääs emitendi siseteabele ja õigus teha emitendi arengu ning äritegevuse suhtes juhtimisotsuseid.

Alapunktis (iii) kirjeldatud töötajate ametinimetused, ametikohustused ja otsustusõigused võivad emitentide osas olla erinevad. Taolise töötaja kindlaksmääramiseks tuleb hinnata, kas tal on pidev juurdepääs siseteabele ja õigus teha emitendi arengu ja/või äritegevuse suhtes emitendile täitmiseks otsuseid. Näiteks võib alapunktis (iii) kirjeldatud töötaja olla tegevjuht, tegevdirektor, müügidirektor, pearaamatupidaja, vastutusvaldkonna juht.

5.2. Juhi lähedane

Emitendi juhi lähedane on tema:

- (i) abikaasa;
- (ii) alaealine laps;
- (iii) juhiga tehingu sõlmimise kuupäeva seisuga vähemalt aasta ühist majapidamist omav isik.

Alapunktis (iii) kirjeldatud isiku puhul on oluliseks tema ühised huvid (sõltuvus) ja seotus juhi majandusliku olukorraga. Näiteks võib ühist majapidamist omavaks isikuks olla elukaaslane, õde, vend, ema, isa.

5.3. Emitendiga seotud juriidiline isik

Emitendiga seotud juriidiline isik on:

- (i) seltsing või juriidiline isik, mida juhib või kontrollib juht või juhi lähedane;
- (ii) seltsing või juriidiline isik, mille juhtimist juht või juhi lähedane oluliselt mõjutab;
- (iii) seltsing või juriidiline isik, mis on loodud juhi või juhi lähedase kasuks või huvides või mille majandushuvid on olulises ulatuses sarnased juhi või juhi lähedase majandushuvidega.

Alapunktis (i) nimetatud kontrolli tuvastamisel tuleb lähtuda VPTS §-s 10 sätestatust, kusjuures kontroll võib olla otsene või kaudne.

6. Tehing

Tehing on toiming või omavahel seotud toimingute kogum, milles sisaldub kindla õigusliku tagajärje kaasatoomisele suunatud tahteavaldus. Näiteks on tehinguteks ost-müük, vahetus, laen, kinge, fondiemissioonist või vahetusvõlakirjast aktsiate saamine. Teavitamisele kuuluvaks tehinguks on repo-tehing, väärtpaberite pantimine või muul viisil tagatiseks andmine juhul, kui seoses sellise tehinguga muutub Eesti väärtpaberite keskregistris kajastuvate andmete kohaselt väärtpaberite omanik.

7. Oma arvel tehingu tegemine

Näiteks isik teeb tehingu oma arvel, kui ta isiklikult müüb enda omandis olevad aktsiad või volitab käsunduslepinguga kolmandat isikut selliseid aktsiaid müüma ning kolmas isik, kas oma nimel või käsundiandja nimel müüb aktsiad. Isik ei tee tehingut oma arvel, kui ta kolmanda isikuga sõlmitud käsunduslepingu alusel saadud juhise kohaselt müüb kolmanda isiku aktsiad.

8. Aktsiad, tuletisväärtpaberid ja muud finantsinstrumendid

Kohustatud isikud peavad teavitama oma arvel tehtud tehingutest, mis on tehtud emitendi:

- (i) aktsiaga, mis on võetud kauplemisele reguleeritud väärtpaberiturule;
- (ii) sellise aktsiaga seotud tuletisinstrumentidega;
- (iii) selliste tuletisinstrumentidega seotud finantsinstrumendiga.

Tuletisväärtpaberi ja finantsinstrumendi mõiste sisustatakse lähtudes VPTS § 2 lõikest 3 ja §-st 188¹. Teavitamiskohustus laieneb ka selliste tuletisinstrumentide ja muude finantsinstrumendide suhtes, millega ei kaubelda reguleeritud väärtpaberiturul, kuid mille lõppalusvaraks olevad aktsiad on võetud kauplemisele reguleeritud väärtpaberiturule. Näiteks on finantsinstrumendiks optioonileping omandada emitendi alapunktis (i) kirjeldatud aktsia; vahetusvõlakiri, mis annab õiguse omandada emitendi alapunktis (i) kirjeldatud aktsia; forwardleping omandada emitendi alapunktis (i) kirjeldatud aktsia.

9. Tehingu sõlmimine

Lepingu sõlmimise asjaolude kindlakstegemiseks saab kasutada võlaõigusseaduse §-des 9 ja 10 sätestatud. Tehingu tegemise asjaolude osas saab lähtuda tsiviilseadustiku üldosa seaduse §-dest 67 kuni 76. Juhul, kui kohaldamisele kuulub välisriigi õigus ja selles jurisdiktsioonis järgitakse lepingu sõlmimise ning tehingu kindlakstegemisel teistsuguseid reegleid, siis lähtutakse nendest reeglitest.

10. Teavitamise viis ja vorm

Finantsinspektsiooni teavitatakse tehingutest kirjalikult posti teel aadressil Sakala 4, 15030 Tallinn, e-posti teel aadressil info@fi.ee, telefaksi vahendusel numbril + 372 6 680 501 või elektrooniliselt Finantsinspektsiooni kodulehe kaudu.

Finantsinspektsiooni on võimalik tehingust teavitada täites käesoleva juhendi Lisa 2 vormi "Finantsinspektsioonile VPTS § 188¹³ tehingust teavitamine" ("vorm") ja esitades juhendi kohaselt täidetud ning allkirjastatud vormi ühe eeltoodud kommunikatsioonivahendi kaudu Finantsinspektsioonile.

Kui tehingust teavitatakse Finantsinspektsiooni kodulehe kaudu, pole Lisa 2 vormi täitmine ning esitamine vajalik. Tehingust elektrooniliselt teavitamisel järgitakse käesoleva juhendi Lisas 3 toodud juhiseid.

11. Teavitamise aeg

Tehingust tuleb teavitada Finantsinspektsioonile **viie tööpäeva** jooksul selle tehingu sõlmimisest arvates.

Seejuures näiteks ostuoptsiooni kui tuletisinstrumentiga tehingu tegemisel on teavituskohuslasel kohustus kahel korral Finantsinspektsiooni teavitada. Esimene teavituskohustus seondub ostuoptsiooni enda omandamisega, teine kord (i) vastava ostuoptsiooni täitmise, (ii) ostuoptsiooni võõrandamise või (iii) ostuoptsiooni aegumisega.

12. Finantsinspektsiooni teavitamine igast tehingust eraldi

Igast tehingust tuleb teavitada eraldi, kandes ühele vormile ainult ühte tehingut puudutavad andmed. Tehinguid ei või vormil ega elektrooniliselt Finantsinspektsiooni kodulehe kaudu teavitades esitada summeerituna, saldeerituna, esitada tehingutegrupi netomuutust, esitada mitme isiku kohta ühte teadet, jmt. Näiteks Tallinna börsil noteeritud emitendi X 300 aktsia kahe lepinguga ühel tööpäeval müümisel (ühe lepinguga müüdi 100 aktsiat, teisega 200) krediitdiasutusele börsiväliselt selle emitendi juhatuse liikme abikaasa poolt täidab nimetatud abikaasa või tema poolt volitatud isik (nt müügitehingu juhatuse liikme abikaasa arvel sõlminud maakler) kaks eraldi vormi (ühes vormis kajastatakse 100 aktsia müük, teises 200 aktsia müük), allkirjastab ja saadab vormi hiljemalt viiendal tööpäeval müügilepingu sõlmimisest Finantsinspektsiooni telefaksile numbril + 372 6 680 501.

Samaselt eeltoodule tuleb igast tehingust teavitada eraldi ka juhul, kui teavitamiseks kohustatud isiku poolt antud üksainus tehingukorraldus täidetakse mitmes osas. Näiteks annab Tallinna börsil noteeritud emitendi Y juht maaklerile ostukorralduse osta börsilt 2 000 Y aktsiat. Maakler täidab juhi poolt antud ostukorralduse nelja tehinguga, sooritades turul tehingud mahus 150, 300, 485 ja 1065 Y aktsiat. Kuigi käesoleva näite puhul andis emitendi Y juht maaklerile üksnes ühe tehingukorralduse, sooritati tehingukorralduse täitmiseks tegelikkuses börsil neli tehingut. Iga sellise tehingu kohta tuleb Finantsinspektsioonile esitada eraldi teavitus, kajastades vastavas teavitusel konkreetsed aktsiate kogused ning ühe aktsia eest tasumisele kuuluva hinna.

13. Esindamine teavitamiskohustuse täitmisel

Teavitamiskohustus lasub juhil, juhi lähedasel ja emitendiga seotud juriidilisel isikul isiklikult. Teavitamiskohustuse täitmiseks kolmanda isiku õigustamine toimub üldistel tsiviilõiguslikel esindust käsitlevatel alustel, kuid ei lõpeta ega muuda isiklikult teavitamiskohustusliku isiku vastutust teavitamiskohustuse mittetäitmise või ebakohase täitmise korral.

Tehingust tuleneva esindusõiguse puhul tuleb, eelnevalt Finantsinspektsiooni teavitamisele, edastada Finantsinspektsioonile esindusõiguse aluseks olev dokument. Nii tähtajatu kui tähtajalise esindusõiguse tühistamisel tuleb sellest Finantsinspektsiooni teavitada. Volikirja näidis selles sisalduvate vajalike andmete kohta on toodud käesoleva juhendi Lisas 1. Volikirja on võimalik esitada ka elektrooniliselt Finantsinspektsiooni kodulehel, järgides käesoleva juhendi Lisas 3 toodud juhiseid.

Seadusest tuleneva esindusõiguse puhul tuleb Finantsinspektsiooni teavitamisel märkida esindusõiguse sisu ja selle õiguslik alus. Näiteks alaealine laps, juhiga tehingu sõlmimise kuupäeva seisuga vähemalt aasta ühist majapidamist omav piiratud teovõimega isik jne.

Juriidilise isiku juhatus või seda asendav organ loetakse juriidilise isiku seaduslikuks esindajaks ja tal lasub teavitamise kohustust. Juriidiline isik võib oma sisemiste protseduurireeglitega korraldada teavitamiskohustuse realiseerimise talle otstarbekaimal viisil.

Esindusõiguse kasutamise puhul lisab vormi täitja oma ees- ja perekonnanime vormi kinnituse osasse vastavasse lahtrisse ning kinnitab andmete õigsust allkirjaga

14. Teavitamise vormi väljad ja nende täitmine (Lisa 2)

Vorm tuleb täita loetavalt, soovitatavalt trükitähtedes.

ÜLDANDMED

Väli **“...nimi”** – kirjutada teavituskohuslase (s.o emitendi juhi, juhi lähedase või emitendiga seotud juriidilise isiku) nimi. Füüsilise isiku puhul ees- ja perekonnanimi; juriidilise isiku või seltsingu puhul selle (äri)nimi või seltsingulepingu sõlmimise kuupäev.

Väli **“...aadress”** – kirjutada teavituskohuslase kontaktaadress, seltsingust teavituskohuslase puhul vähemalt ühe seltsinglase elukoht või asukoht. Kontaktaadress võib olla näiteks emitendi aadress, teavituskohuslase kasutuses olev postkastiaadress, kodune aadress või muu selle isiku poolt valitud koht, mille kaudu saab kohustatud isikuga kontakteeruda.

Väli **“...seos emitendiga ning teavitamiskohustuse põhjus”** – kirjutada, kas tegu on emitendi juhiga, juhi lähedasega, emitendiga seotud juriidilise isikuga.

Kui juhist teavituskohuslane ei ole emitendi juhatuse ega nõukogu liige (s.o töötaja, kellel on regulaarne juurdepääs emitendi sisetabele ja õigus teha emitendi arengu ja äritegevuse suhtes juhtimisotsuseid), märkida teavituses ka sellise teavituskohuslase ametinimetust.

Kui teavituskohuslane ise ei ole emitendi juht, selgitada teavituskohuslase seost emitendiga. Näiteks teavituskohuslane X on emitendi juhi Y abikaasa; emitendi juht Z on teavituskohuslase OÜ W ainuosanik ja juhatuse liige.

Väli **“Emitendi nimi”** – kirjutada ainult selle emitendi ärinimi, mille välja lastud ja reguleeritud turul kaubeldavate aktsiatega, aktsiatega seotud tuletisväärtpaberitega või muu finantsinstrumendiga tehingust teavitatakse. Märkida ei tule tuletisväärtpaberi või muu finantsinstrumendi emitendi nime, kui see emitent on erinev aktsia emitendist. Viimasel juhul tuleb märkida ainult aktsia emitendi täisnime.

PÕHIANDMED

Väli 1 **“...identifitseerimisnumber”** – ISIN või muu kood, kui see on aktsiale, tuletisväärtpaberile või muule finantsinstrumendile (tehingu objektiks olevale finantsinstrumendile) määratud. Näiteks ostuoptsioonide või vahetusvõlakirjade puhul võib selleks olla lepingu-, seeria- või muu taoline number.

Väli 2 **“...nimi”** – tehingu objektiks oleva finantsinstrumendi nimi (nt Arco Vara aktsia, Premia Foods aktsia). Finantsinstrumentide liigitus on toodud VPTS § 2 lõikes 3 ja §-s 188¹, kuid finantsinstrumendiks võib olla ka leping, mis ei ole võetud kauplemiseks reguleeritud väärtpaberiturule (punkt 8), nt vahetusvõlakiri, ostuoptsioon.

Väli 3 “**...kirjeldus**” – tehingu objektiks oleva finantsinstrumendi kirjeldus, kui pole tegemist tavalise emiteeritud instrumendiga, vaid tuletisväärtpaberi või muu finantsinstrumendiga. Näiteks teisel väljal “ostuoptsoon” märkimisel tuleb kolmandal väljal kirjeldada ostuoptsooni alusvara ja vajadusel muid tingimusi. Kui teisel väljal on märgitud aga näiteks „Arco Vara aktsia“ ja esimesel väljal selle täpne ISIN, võib kolmanda välja jätta täitmata.

Väli 4 “**...kogus**” – olemasolu korral tehingu objektiks oleva finantsinstrumendi kogus arvuliselt. Antud väljal peab ilmema, mitut emitendi aktsiat tehing puudutab. Näiteks aktsia müümisel tuleb neljandal väljal märkida, mitu aktsiat müüakse; ostuoptsooni puhul tuleb võimalusel märkida, mitut emitendi aktsiat optsoon puudutab või optsooni väärtpaberina käsitlemisel, mitme optsooniga on tegu ning võimalusel mitut emitendi aktsiat optsoon puudutab.

Väli 5 “**...hind**” – tehingu objektiks oleva finantsinstrumendi täpne hind (s.o ümardamata) ühe finantsinstrumendi kohta eurodes. Kui tehing tehti mis tahes muus valuutas peale euro, tuleb muus valuutas ühe finantsinstrumendi eest tasumisele kuuluv hind arvestada ümber eurodesse vastavalt tehingu päeval kehtinud päevakursile.

Väli 6 “**...tehingu olemus**” – kirjeldada tehingu olemust (ost/müük/muu tehing). “Muu tehing” kirjeldamise korral lisada tehingu lühikirjeldus. „Muu tehing“ võib seisneda näiteks finantsinstrumentide laenamises, pantimises või kinkimises, kusjuures kirjeldusest peab sellisel juhul nähtuma ka asjaolu, kas teavituskohuslane esines tehingus finantsinstrumentide osas laenuandjana, pantijana, kinkijana või laenusaaajana, pandipidajana, kingisaaajana.

Väli 7 “**...kuupäev**” – tehingu sõlmimise kuupäev, mitte väärtuspäev (kuupäeva formaat pp.kk.aaaa, kus p=päev, k=kuu, a=aasta).

Väli 8 “**...aeg**” – tehingu sõlmimise aeg (aja formaat tt:mm:ss, kus t=tund, m=minut, s=sekund).

Väli 9 “**...turg**” – väärtpaberiturul tehingu sõlmimisel turu nimetus (näiteks Tallinna börs). Turuvälise tehingu tegemisel märkida “turuväline tehing” või “OTC”.

15. Teavitamiskohustuse täitmata jätmine

Tulenevalt VPTS § 237⁸ on aruande, teabe, selgituse või muu dokumendi inspeksioonile esitamata jätmine, esitamisest keeldumine või mitteõigeaegne esitamine või ebaõige või puuduliku teabe esitamine või aruannete avalikustamise kohustuse rikkumine väärtetu ning karistatav rahatrahviga kuni 300 trahviühikut füüsilise isiku ja kuni 32 000 eurot juriidilise isiku puhul.

16. Tähtis õiguslik teade

Finantsinspeksioon ei vastuta talle teavitamise kohustuse täitmise käigus edastatud andmete sisu õigsuse eest ja avalikustab need talle teavitatud andmete osas eeldades, et teavituskohuslane on näidanud ülesse vajalikku hoolsust ning et teavitatud andmed on täpsed ja õiged.

17. Soovitusliku juhendi jõustumine

Käesolev soovitusliku juhendi redaktsioon jõustub 2. mail 2012. a.